

2025 METŲ VEIKLOS PLANAS

Esame nepriklausoma, Seimui atskaitinga aukščiausioji valstybinio audito institucija, kurios misija – skatinti viešojo sektoriaus pažangą ir visuomenei būtinus pokyčius. Didžiausios naudos siekiame stiprindami viešojo sektoriaus subjektų atskaitingumą, jų veiklos skaidrumą ir efektyvumą, prisidedami prie parlamentinės kontrolės vykdymo, audito sistemos šalyje stiprinimo bei skatindami įrodymais grįstą visuomenės informavimą apie viešojo sektoriaus veiklą.

2025 m. Valstybės kontrolės veiklos planą sudarėme taip, kad įgyvendintume įstatymais ir kitais teisės aktais mums pavestas trijų nepriklausomų institucijų funkcijas – valstybinio audito, Europos Sąjungos investicijų audito ir biudžeto politikos kontrolės – ir pasiūlytume aktualių, sisteminių ir visuomenei svarbių viešojo sektoriaus problemų sprendimus.

Metinio veiklos plano rengimas apima visus metus atliekamą išsamią Lietuvos viešojo sektoriaus veiklos analizę, jame kylančių problemų, suinteresuotųjų šalių ir gyventojų pastebėtų rizikų vertinimą. Tokia valstybinio audito planavimo sistema padeda skatinti viešojo sektoriaus pažangą, užtikrinant viešųjų finansų valdymo drausmę, skaidrumą ir atskaitomybę.

Be turimų įsipareigojimų ir pasiryžimo spręsti problemas, kurių aktualumą šiandieninės gyvenimo sąlygos tik dar labiau paryškino, dalį savo veiklos ir išteklių skirsime prioritetingoms viešojo valdymo sritims: valstybės turto valdymui, inovacijų ir technologinei pažangai, saugiai aplinkai ir sveikai visuomenei. Analizuodami šias sritis, apžvelgsime ir

žmogaus teisių užtikrinimo aspektus. Aukščiausiosios audito institucijos vaidmuo svarbus reaguojant į nuolat besikeičiančią situaciją Lietuvoje ir pasaulyje, todėl analizuosime valstybės pasirengimą šalies ir visuomenės gynybai.

2025 m. suplanavome parengti 31 produktus, tęsime jau pradėtus darbus ir pradėsime 26 naujus. Atliktų darbų rezultatus pristatysime viešai ir pateiksime juos parlamentinei kontrolei. Pasikeitus situacijai ar atsiradus naujoms aktualijoms, esame pasirengę laiku reaguoti į vykstančius pokyčius ir koreguoti suplanuotus darbus. Esame pasiruošę aktyviai bendrauti ir bendradarbiauti su audituojamais subjektais, nevyriausybėmis organizacijomis, viešojo sektoriaus institucijomis, kad visos įrodymais grįstos mūsų įžvalgos, vertinimų išvados ir audito rekomendacijos būtų išgirstos ir tinkamai suprastos.

Mindaugas Macijauskas

Valstybės kontrolierius

I. SKYRIUS

Prioritetinės kryptys

Igyvendindami aukščiausiosios audito ir fiskalinės institucijų misiją bei vadovaudamiesi profesiniais standartais nustatome viešojo sektoriaus problemas, jas analizuojame, įvertiname ir teikiame siūlymus, kaip jas spręsti. Sukaupta ir valdoma informacija apie viešąjį sektorių, nuolatinė pokyčių jame stebėseną, aktyvus bendravimas ir bendradarbiavimas su šio sektoriaus institucijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis ir akademinė bendruomenė leidžia mums įvardyti veiklos kryptis, reikalaujančias esminių pokyčių šalyje, ir į tai orientuoti mūsų turimus išteklius.

Į metinį planą įtraukiamos ir įstatymais numatytos veiklos, ir kitos temos, atsižvelgus į jų svarbą valstybės strateginių tikslų pasiekimui, geopolitinius iššūkius, įvertinus rizikos mastą valdomų išteklių dydžiui, įsiklausius į LR Seimo ir kitų viešojo sektoriaus institucijų, nevyriausybinių organizacijų siūlymus, atsižvelgus į stebimų problemų aktualumą ir galimybę išnagrinėti audito metodais.

Sudarydami 2025 m. veiklos planą orientavomės į pasirinktas prioritetines 2021–2025 m. veiklos kryptis:

- 🏠 valstybės turto valdymą,
- 💡 inovacijas, technologinę pažangą,
- 🛡️ saugią aplinką ir sveiką visuomenę.

PRIORITETINĖS KRYPTYS 2021–2025 METAMS

- Ilgalaikis 5 m. prioritetas
- Prioritetinės kryptys 2025 metams
- Dėmesio ir išteklių koncentracijos sritys

2025 m. pradedamų ar vykdomų auditų ir vertinimų 44 proc. orientuoti į problemų prioritetinėse veiklos kryptyse nagrinėjimą.

II. SKYRIUS

Valstybinis auditas

PIRMASIS SKIRSNIS

Finansiniai audita

Atliekame metinių ataskaitų rinkinių, dėl kurių teisės aktų nustatyta tvarka privalome pateikti audito išvadą ir ataskaitą, finansinius auditus. Kiekvienais metais įvertiname, ar metiniuose (konsoliduotųjų) finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose nėra reikšmingų iškreipimų. Įvertinę svarbą ir aktualumą, planuojame ir Valstybės gynybos fondo finansinį auditą.

1 lentelė

2025 m. planuojami baigti finansiniai audita	Audito objektas
	1. 2024 m. nacionalinis ataskaitų rinkinys
	2. 2024 m. valstybės ataskaitų rinkinys
	3. 2024 m. Privalomojo sveikatos draudimo fondo ataskaitų rinkinys
	4. 2024 m. valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkinys
	5. 2024 m. Pensijų anuitetų fondo ataskaitų rinkinys
	6. 2024 m. Valstybės gynybos fondo ataskaitų rinkinys

2 lentelė

2026 m. planuojami baigti finansiniai audita	Audito objektas
	1. 2025 m. nacionalinis ataskaitų rinkinys
	2. 2025 m. valstybės ataskaitų rinkinys
	3. 2025 m. Privalomojo sveikatos draudimo fondo ataskaitų rinkinys
	4. 2025 m. valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkinys
	5. 2025 m. Pensijų anuitetų fondo ataskaitų rinkinys
	6. 2025 m. Valstybės gynybos fondo ataskaitų rinkinys

Detaliau valstybinio audito objektai aprašyti [1 priede](#).

ANTRASIS SKIRSNIS

Atitikties auditai

Atitikties auditų metu, remiantis teisėtumo ir tinkamumo kriterijais, vertinama audituojamo vieno ar kelių subjektų veiklos atitiktis teisės aktų ir (ar) kitiems reikalavimams. Audito metu gali būti pareiškiamą nepriklausoma auditoriaus nuomonė.

3 lentelė

	Audito objektas
2025 m. planuojami baigti atitikties auditai	1. Asignavimų ministerijų valdymo programoms panaudojimas
	2. Valstybės rezervo sudarymas, kaupimas, tvarkymas ir administravimas

Detaliau valstybinio audito objektai aprašyti [2 priede](#).

TREČIASIS SKIRSNIS

Veiklos auditai

Veiklos auditų metu, remiantis ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo principais, vertinama vienos ar kelių institucijų veikla, tam tikros (-ų) institucijos (-ų) veiklos dalys ar vykdomos programos, sistema. Kiekvieno audito metu siekiama atskleisti veiklos tobulinimo galimybes ir pateikti rekomendacijas.

4 lentelė

2025 m. planuojami baigti veiklos auditai	Audito objektas		Sritis
	1. Lietuvos Respublikos piliečių rengimas pilietiniam pasipriešinimui		Valstybės saugumas ir gynyba
	2. Lietuvos kariuomenės personalo komplektavimo ir karo prievolės administravimas		
	3. Dirbtinio intelekto taikymas viešajame sektoriuje		Informacinių išteklių valdymas
	4. Valstybės informacinių išteklių infrastruktūros konsolidavimas		
	5. VĮ Turto banko veikla teikiant valstybės nekilnojamojo turto valdymo ir priežiūros paslaugas		Viešieji finansai ir oficialioji statistika
	6. Finansinių priemonių (paskolų, garantijų, rizikos kapitalo investicijų) taikymas teikiant valstybės paramą		
	7. Aktyvaus senėjimo skatinimas		Socialinė apsauga ir užimtumas
	8. Užsienio reikalų ministerijos veikla		Užsienio politika
	9. Švietimo skaitmeninė transformacija		Švietimas, mokslas ir sportas
	10. Užsieniečių vaikų integracija į bendrojo ugdymo sistemą		
	11. Gyventojų perspėjimo užtikrinimas ir apsaugos statinių plėtra		Viešasis saugumas

5 lentelė

2026 m. planuojami baigti veiklos auditai	Audito objektas		Sritis
	1. Inovacijų skatinimo sistema		Ekonomikos konkurencingumas
	2. Energijos vartojimo efektyvumo tikslų pasiekimas		Energetika
	3. Švietimo pagalba mokyklose		Švietimas, mokslas ir sportas
	4. Valstybės institucijų veiklos ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo veiksmingumas įgyvendinant šešėlinę ekonomiką mažinančias priemones		Viešieji finansai ir oficialioji statistika
	5. Saugaus eismo gerinimo priemonių veiksmingumas		Transportas ir ryšiai
	6. Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų fizinės apsaugos organizavimas		Valstybės saugumas ir gynyba
	7. Sveikatos apsaugos srities informacinių išteklių valdymas		Informacinių išteklių valdymas

Detaliau valstybinio audito objektai aprašyti [3 priede](#).

III. SKYRIUS

Europos Sąjungos fondų investicijų auditai

Vykdydami 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų (Sanglaudos, Europos regioninės plėtros ir Europos socialinio) investicijų audito institucijos funkciją 2025 m. užbaigsime auditą, kurio metu vertinsime Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimui sukurtą valdymo ir kontrolės sistemą, ataskaitiniu laikotarpiu Europos Komisijai deklaruotas išlaidas ir Europos Komisijai teikiamas metines sąskaitas (finansinius metus apibendrinančią informaciją). Pagal 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programą audito objektas gali apimti šias sritis:

- ✓ Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas;
- ✓ Informacinės visuomenės skatinimas;
- ✓ Smulkią ir vidutinį verslo konkurencingumo skatinimas;
- ✓ Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių išteklių energijos gamybos ir naudojimo skatinimas;
- ✓ Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos;
- ✓ Darniojo transporto, pagrindinių tinklų infrastruktūros skatinimas;
- ✓ Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas;
- ✓ Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu;
- ✓ Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas;
- ✓ Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas;
- ✓ Techninė parama veiksmų programai administruoti;
- ✓ Techninė parama, skirta informuoti apie veiksmų programą ir jai vertinti;
- ✓ Veiksmų, skirtų COVID-19 krizei įveikti, skatinimas ir pasirengimas ekonomikos atgaivinimui;
- ✓ Veiksmų, skirtų COVID-19 pandemijos sukeltai krizei įveikti, skatinimas, siekiant didinti užimtumą.

Kartu atliekamas 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos uždarymo auditas.

6 lentelė

	Audito objektas	Vertinamas ataskaitinis laikotarpis	Vykdoma
Europos Sąjungos fondų investicijų auditai	2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimui sukurta valdymo ir kontrolės sistema, sąskaitose pateikta informacija ir ataskaitiniu laikotarpiu Europos Komisijai deklaruotos išlaidos	2023 m. liepa–2024 m. birželis	2023–2025 m.

IV. SKYRIUS

Išvados, vykdamant biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas

Vykdydami Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytas biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas, kiekvienais metais rengiame išvadas ir atliekame šiame įstatyme nustatytų taisyklių laikymosi ir užduočių vykdymo stebėseną.

7 lentelė

Išvados, vykdamant biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas	Išvada / ataskaita
	<p>1. 2025–2028 m. ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimas (2025 m. kovas)</p> <p>Įvertinsime Finansų ministerijos parengtą ir viešai paskelbtą ekonominės raidos scenarijų ir parengsime išvadą dėl jo tvirtinimo ar netvirtinimo.</p>
	<p>2. Savivaldybių <i>ex-ante</i> ir <i>ex-post</i> fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi vertinimas</p> <p>Pateiksime 2024 m. faktinį (<i>ex-post</i>) ir 2025 m. išankstinį (<i>ex-ante</i>) fiskalinės drausmės taisyklių, nustatytų Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme, laikymosi vertinimą pagal savivaldybių biudžetų duomenis.</p>
	<p>3. 2025–2028 m. ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimas (2025 m. rugsėjis)</p> <p>Įvertinsime Finansų ministerijos parengtą ir viešai paskelbtą ekonominės raidos scenarijų ir parengsime išvadą dėl jo tvirtinimo ar netvirtinimo.</p>
	<p>4. 2026–2028 m. valdžios sektoriaus biudžetų projektų vertinimas</p> <p>Pateiksime išvadą dėl struktūrinio postūmio užduoties ir ataskaitą, kurioje bus: valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų analizė, valdžios sektoriaus biudžetų projektų rodiklių vertinimas fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi aspektu, fiskalinės padėties apžvalga, valdžios sektoriaus skolos projekcijos.</p>

V. SKYRIUS

Vertinimai ir kiti darbai

Kiekvienais metais savo veiklos plane numatome ne tik auditus, kuriuos atlikdami įgyvendiname įstatymais ar kitais teisės aktais pavestus uždavinius, bet ir vertinimus, kitus darbus, kuriais siekiame prisidėti prie parlamentinės kontrolės vykdymo, audito sistemos šalyje stiprinimo ir nepriklausomo, įrodymais grįsto visuomenės informavimo apie Vyriausybės ir viešojo sektoriaus organizacijų veiklos efektyvumą ir atskaitingumą.

8 lentelė

Vertinimai

Vertinimas

1. Asmens sveikatos priežiūros paslaugų laukimo eilių mažinimas

Asmens sveikatos priežiūros paslaugų laukimo eilių mažinimo priemonės yra svarbios užtikrinant paslaugų prieinamumą laiku ir veiksmingą sveikatos sistemos funkcionavimą. Laiku suteikta medicininė pagalba ne tik tiesiogiai prisideda prie geresnės sveikatos, bet ir padeda efektyviau valdyti sveikatos priežiūros išteklius. Sveikatos apsaugos ministerija geresniam eilių valdymui 2022–2023 m. įdiegė išankstinę pacientų registracijos sistemą (IPR IS), kurioje gydymo įstaigos deklaruoja vizitų pas gydytojus laikus ir registruojamasi vizitams. Tačiau dar ne visos gydymo įstaigos naudoja šią sistemą. Įgyvendinus Valstybės kontrolės 2018 m. atlikto audito „Asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas ir orientacija į pacientą“ rekomendacijas, sveikatos apsaugos ministro įsakymu patvirtintas Asmens sveikatos priežiūros paslaugų laukimo eilių mažinimo priemonių planas 2023–2024 m. Laukimo eilės iš esmės nemažėja ir išlieka reikšminga problema, todėl svarbu, kad pacientų eilių mažinimo priemonės būtų tinkamos, šalinančios esmines susidarymo priežastis, nuosekliai įgyvendinamos ir duodančios laukiamą rezultatą.

Vertinimo metu bus analizuojama asmens sveikatos priežiūros paslaugų suteikimo situacija, numatytų eilių mažinimo priemonių įgyvendinimo nuoseklumas ir įtaka paslaugų prieinamumui.

2. Pasirengimas saulės ir vėjo jėgainių, energijos kaupimo įrenginių atliekų utilizavimui

Lietuva siekia iki 2030 m. apsirūpinti vietine elektros energija iš atsinaujinančių energijos išteklių (AEI), todėl šiuo metu reikšmingai didėja saulės, vėjo ir energijos kaupimo įrenginių kiekis, kuriuos ateityje reikės utilizuoti. Šių įrenginių efektyvaus veikimo laikas yra ilgas, tačiau labai svarbu jau dabar imtis priemonių, kad atėjus laikui jie būtų veiksmingai utilizuoti ir gaminantys vartotojai nesusidurtų su atliekų tvarkymo iššūkiais. Siekdami atkreipti dėmesį į tai, kad ateityje susidarys dideli AEI atliekų kiekiai, vertinsime, ar šiuo metu kuriamos prielaidos užtikrinti, kad ateityje didele apimtimi susidarysiančios atliekos būtų kuo daugiau perdirbamos ir panaudotos pakartotinai atsižvelgiant į žiedinės ekonomikos principus.

3. Medijų ir informacinio raštingumo ugdymas Lietuvoje

Sudėtinga geopolitinė situacija skatina atkreipti dėmesį į informacinio saugumo situaciją Europoje. Įvairiose šalyse stiprėjant radikalizmui ir populizmui, žiniasklaidos priemonėse ir kitose medijose plintant melagingai informacijai ir vis didėjant visuomenės įsitraukimui į socialinius tinklus, būtina stiprinti medijų ir informacinį raštingumą bei kritinį mąstymą, kad būtų užtikrintas visuomenės atsparumas

Vertinimas

dezinformacijai skaitmeninėje erdvėje, mažinamos grėsmės demokratijai ir šalies nepriklausomybei.

Visuomenės informavimo priemonių naudojimo raštingumo lygis Lietuvoje auga (nuo 37,8 (2017 m.) iki 48,7 (2021 m.)). Didėja ir visuomenės dalis, gebanti atpažinti vykdomas informacines atakas ir klaidinančią informaciją, – 2025 m. siektina reikšmė (60 proc.) jau pasiekta. Vis dėlto, siekiant kurti socialiai atsakingą, sąmoningą, pilietiškai aktyvią ir dezinformacijai atsparią visuomenę, reikėtų siekti aukštesnio medijų ir informacinio raštingumo lygio visose tikslinėse grupėse. Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros duomenimis, tik 13 proc. Lietuvos gyventojų nuo 65-erių iki 74-erių metų turi pagrindinius skaitmeninio raštingumo įgūdžius. Lietuvos kariuomenės duomenimis, nedraugiškų Lietuvai šalių skleidžiamos dezinformacijos žinutėmis tiki 7–20 proc. Lietuvos gyventojų.

Vertinsime, medijų ir informacinio raštingumo ugdymo Lietuvoje esamą būklę: nacionalinio transliuotojo ir kitų šioje srityje veikiančių institucijų vaidmenis stiprinant Lietuvos Respublikos nepriklausomybę ir demokratiją, visuomenės moralę ir pilietiškumą, veiklų finansavimo apimtis, ugdytojų kompetencijas ir ugdymo veiklų rezultatus.

4. Klimato kaitos įsipareigojimų vykdymo vertinimas

Klimato kaita – viena didžiausių mūsų laikų grėsmė. Lietuva, kaip ir kitos valstybės, susiduria su intensyvėjančiomis ir dažnėjančiomis ekstremaliomis oro sąlygomis (karščio bangomis, audromis ir potvyniais), dėl kurių mažėja pasėlių derlius, nyksta biologinė įvairovė, veikiama ekonomika ir žmonių sveikata.

Pagal Paryžiaus susitarimą Lietuva įsipareigojo bendrai su ES ir jos valstybėmis narėmis iki 2030 m. mažiausiai 55 proc. sumažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, lyginant su 1990 m.

Atsižvelgiant į klimato kaitos globalinį efektą, Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (INTOSAI) „ClimateScanner“ iniciatyva aukščiausiosios audito institucijos, taikydamos vienodą metodiką, įvertins vyriausybės įsipareigojimų, susijusių su klimato kaita, vykdymą ir paskatins imtis priemonių sprendžiant šaliai aktualius klimato kaitos klausimus.

Atlikdami vertinimą apžvelgsime Lietuvos Vyriausybės įsipareigojimų, susijusių su klimato kaita, vykdymo pažangą ir identifikuosime tobulintinas sritis. Šie vertinimo rezultatai bus pateikti bendroje INTOSAI „ClimateScanner“ iniciatyvoje dalyvaujančių šalių vertinimo ataskaitoje atskleidžiant kaip šalys laikosi klimato kaitos įsipareigojimų vykdymo ir kokie iššūkiai iš to kyla.

5. Gynybos biudžeto valdymo analizė

Saugumo situacija regione ir pasaulyje reikalauja greitesnio Lietuvos gynybos potencialo augimo. 2024 metams suplanuoti valstybės biudžeto asignavimai gynybai lyginant su 2023 m. išaugo 420,3 mln., arba daugiau nei 18 proc., ir sudaro 2 422,0 mln. Eur (3,2 proc. BVP). 2024-06-20 Valstybės gynybos fondo įstatymu įsteigtas Valstybės gynybos fondas, skirtas kaupti valstybės piniginius išteklius, kuriais planuojama užtikrinti itin skubių prioritetinių valstybės gynybinių pajėgumų stiprinimo poreikį. Sparčiai augant gynybos finansavimui, būtina užtikrinti teisingą ir rezultatyvų gynybai skirtų asignavimų panaudojimą. Analizuosime gynybos biudžeto planavimą, vystomų pajėgumų tikslų pasiekimą, įsigijimų ir vykdomų projektų įgyvendinimą. Analizės rezultatai sudarys galimybę identifikuoti rizikas, kurių netinkamas valdymas gali turėti neigiamos įtakos teisingam ir efektyviam gynybos biudžeto valdymui.

6. Valdžios sektoriaus finansų tvarumo 2025–2050 m. vertinimas

Pateiksime vertinimą, ar valdžios sektoriaus finansai ilgalaikėje perspektyvoje yra tvarūs. Ataskaitoje bus pateikiamos ilgojo laikotarpio demografinės, makroekonominės, valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų, balanso, skolos projekcijos.

Vertinimas

7. Viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio apžvalga

Įvertinsime Lietuvos viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio struktūrą ir dinamiką valstybės tarnybos pertvarkos kontekste, atlikdami palyginamąją analizę tarptautiniu, instituciniu ir pareigybių lygmenimis.

Kiti darbai

Darbas

1. Savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų 2024–2025 m. atliktų auditų išorinė peržiūra

Kasmet atliekame savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų atliktų auditų išorinę peržiūrą, siekdami įvertinti, ar jų auditai atlikti vadovaujantis tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais ir kitų auditų reglamentuojančių teisės aktų reikalavimais.

2. Valstybinių auditų rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną (2025 m. kovo mėn.)

3. Valstybinių auditų rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną (2025 m. rugsėjo mėn.)

Siekdami didesnio auditų poveikio stebime, kad auditų rekomendacijos būtų įgyvendintos laiku ir tokia apimtimi, kaip buvo sutarta su audituojamais subjektais, atveriamo stebėsenos duomenis visuomenei, kasmet pavasarį ir rudenį teikiame ataskaitas Seimo Audito komitetui.

VI. SKYRIUS

Stebimos rizikos

Vykdydami 2025 m. veiklos planą esame pasiruošę, atsiradus neteisėto ir neefektyvaus valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo rizikai, peržiūrėti savo suplanuotus darbus. Nuolatinė viešojo sektoriaus stebėseną mums leidžia įvardyti rizikas, kurių netinkamas valdymas gali lemti neigiamas pasekmes, todėl norime atkreipti dėmesį ne tik į auditus ir vertinimus, įtrauktus į 2025 m. veiklos planą, bet ir į:

- ✓ **Reformų ir strateginių projektų valdymą.** Lietuvoje nuolat vyksta viešojo sektoriaus pokyčiai, tačiau pertvarkų inicijavimas ne visada pagrįstas veiksmų planu, išsamiais analizėmis, ne visada matuojama pažanga įgyvendinimo eigoje, neintegruojamas procesų valdymas. Viešasis sektorius susiduria su kompetencijų trūkumu pokyčiams įgyvendinti ir strateginiams projektams valdyti. Dėl to ne tik nepavyksta pasiekti laukiamų rezultatų, bet ir galimai mažėja visuomenės pasitikėjimas valstybės institucijomis. Gyventojų, pasitikinčių jomis, dalis nuo 2020 iki 2024 m. sumažėjo nuo 68 iki 54 proc. ir yra toli nuo 2025 m. siektinos vertės – 75 proc. Todėl svarbu užtikrinti tinkamą pasirengimą pertvarkoms ir strateginių projektų įgyvendinimui, taikyti projektinio valdymo principus, stiprinti valstybės tarnautojų kompetencijas, kad būtų užtikrintas reformų ir kitų strateginių projektų įgyvendinimo nuoseklumas, tvarumas ir efektyvumas. Vien 2021 m. Lietuvos nacionalinėje reformų darbotvarkėje – „Naujos kartos Lietuva“ suplanuotos 28 reformos ir kitos investicijos, kurių įgyvendinimui numatyta 3,85 mlrd. Eur. Tinkamas reformų valdymas turėtų prisidėti prie reikšmingų pokyčių švietimo, sveikatos, žaliosios pertvarkos, skaitmeninės transformacijos, inovacijų ir mokslo srityse, prie viešojo sektoriaus pertvarkos ir socialinės apsaugos, ir taip padidintų visuomenės pasitikėjimą valstybės institucijomis.
- ✓ **Produktyvumo didinimą ir įgūdžių atitiktį darbo rinkos poreikiams.** Pastaraisiais metais Lietuvoje darbo užmokesčio augimas didėjo daug sparčiau už darbo našumo augimą. Eurostato duomenimis, atlyginimai 2022 ir 2023 m. augo atitinkamai 13,5 ir 12,1 proc., o darbo našumo indeksas vienai išdribtai darbo valandai palyginti su ankstesniais metais mažėjo: 2022 m. 3,4 ir 2023 m. 3,4 punkto. Lietuvos bankas pažymi, kad norint neprarasti ekonomikos plėtros ir išlaikyti tolesnį atlyginimų augimą, yra svarbus eksporto plėtros skatinimas, našumo didinimas investuojant, automatizuojantis, keliant žmonių išsilavinimą. Įgūdžių pasiūlos ir darbo rinkos paklausos neatitiktis gali turėti neigiamos įtakos šalies ekonomikos augimui. 2021 m. EBPO ataskaitoje „Įgūdžių strategija Lietuvai“ identifikavo galimybes ir pateikė rekomendacijas, kaip šalis galėtų geriau parengti jaunimą darbui ir gyvenimui, skatinti suaugusiųjų ir įmonių dalyvavimą mokymesi, efektyviau naudoti žmonių įgūdžius darbo vietose ir stiprinti įgūdžių politikos valdymą. Šių rekomendacijų įgyvendinimas išlieka aktualus. Europos Komisija 2024 m. semestro ataskaitoje pažymi, kad nors Lietuvoje aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičius yra vienas didžiausių, 72 proc. įmonių kvalifikuotų darbuotojų trūkumas – pagrindinė kliūtis ilgalaikėms investicijoms.
- ✓ **Tvarią regionų plėtrą.** Regionų atskirtis Lietuvoje nemažėja. Vidutinis BVP vienam gyventojui nuokrypis regionuose, palyginti su šalies BVP vienam gyventojui, auga, nors iki 2025 m. jį siekiama sumažinti iki 25,4, o 2030 m. iki 19,8 proc. 2022 m. ekonominėje apžvalgoje EBPO rekomendavo Lietuvai tęsti įgaliojimų perdavimą regionams ir gerinti strateginio planavimo koordinavimą, o ES Taryba 2023 ir 2024 m. Europos semestro ataskaitose rekomendavo toliau konsoliduoti ir telkti išteklius, gerinti savivaldybių bendradarbiavimą teikiant viešąsias paslaugas. Tvariam ir

subalansuotam Lietuvos teritorijos vystymui ir regionų atskirties mažinimui per 2022–2030 m. Regionų plėtros programą numatyta skirti 1,6 mlrd. Eur. Todėl būtina tobulinti jos valdymą, stiprinti savivaldybių kompetencijas, sudaryti teises, institucines ir finansines sąlygas bendrai savivaldybių veiklai ne tik šios programos ribose.

- ✓ **Finansų sektoriaus inovacijų ir saugumo pusiausvyrą.** Technologijos ir inovacijos veikia finansų rinkos dalyvių plėtrą (kripto valiutos keityklos, technologijų ir finansų (*FinTech*) įmonės), kuri Lietuvoje gali prisidėti prie šalies ekonomikos klestėjimo skatindama inovacijas, pritraukdama investicijas ir kurdama darbo vietas, tačiau šiame sektoriuje kylantys iššūkiai dėl rinkos nepastovumo ir dinamikos, pinigų plovimo ir sukčiavimo, neteisėtos veiklos ir kibernetinių grėsmių reikalauja nuolatinės stebėsenos, analizės ir veiksmingo reguliavimo. Svarbu rasti pusiausvyrą tarp inovacijų skatinimo ir saugumo palaikymo, norint išlaikyti stabilią ir saugią finansinę aplinką šalyje.
- ✓ **Pajamų nelygybės, skurdo ir socialinės atskirties mažinimą.** 2023 m. duomenimis, pajamų nelygybė Lietuvoje nemažėja – turtingiausių 20-ies proc. gyventojų pajamos yra 6,4 karto didesnės nei skurdžiausių 20 proc. Skurdo rizikos lygis (20,6 proc.), skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiriančių asmenų dalis (24,3 proc.) šalyje sumažėjo nedaug, lyginant su 2022 m. (0,3 procentinio punkto). Europos Komisija 2024 m. semestro ataskaitoje pažymi, kad per pastaruosius metus pablogėjo ilgalaikio nedarbo lygis ir rodiklis, atspindintis jaunimo, nedirbančio, nesimokančio ir nedalyvaujančio mokymuose (nuo 2 proc. 2017 m. iki 2,3 proc. 2023 m. ir nuo 9,3 proc. 2018 m. iki 13,5 proc. 2023 m. atitinkamai) ir kad ypač svarbu mažinti skurdo riziką tarp bedarbių, senjorų ir neįgalųjų. Siekiant efektyviai spręsti nelygybės ir socialinės atskirties problemas būtina, kad planuojamos ir vykdomos priemonės būtų orientuotos į sisteminius sprendimus, atsižvelgiant į esamas socialines problemas ir užtikrinant ilgalaikį poveikį.
- ✓ **Racionalų valstybės nekilnojamojo turto valdymą.** Svarbu, kad valstybė turėtų nekilnojamojo turto tiek, kiek jo reikia valstybės funkcijoms atlikti, ir jis būtų valdomas teisėtai ir efektyviai. Valstybė turi 26,5 tūkst. nekilnojamojo turto objektų, 440 turto valdytojų, o šio turto išlaikymas kasmet kainuoja ne mažiau kaip 300 mln. Eur. Administracinės paskirties nekilnojamojo turto centralizavimas, perduodant jį valdyti VĮ Turto bankui, turi užtikrinti spartesnį perteklinio šio turto atsakymą ir efektyvesnį esamo turto panaudojimą, tačiau dėl likusio gyvenamosios, mokslo, gydymo ir kt. paskirties turto valdymo perspektyvos sprendimų vis dar nėra priimta. Svarbu priimti pagrįstus sprendimus dėl šio turto valdymo, atnaujinimo ar atsakymo, mažinti jo priežiūros sąnaudas užtikrinant, kad valstybė valdytų tik tiek turto, kiek būtina jos funkcijoms vykdyti.
- ✓ **Gynybos biudžeto valdymas.** Negerėjanti saugumo situacija regione ir pasaulyje reikalauja greitesnio Lietuvos gynybos potencialo augimo. Siekiant užtikrinti tinkamą pasirengimą reaguoti į kylančias grėsmes, nustatyti valstybės saugumo stiprinimo prioritetą ir jiems pasiekti sparčiai didinamas gynybos finansavimas. LR Seimo 2024 m. kovo mėn. patvirtintoje Krašto apsaugos sistemos stiprinimo ir plėtros programoje nustatyti pagrindiniai prioritetai: iki 2027 m. turėti įrengtą priimančiosios šalies paramos infrastruktūrą, tinkamą Vokietijos brigadai priimti, suformuoti nacionalinę diviziją, kuri 2030 m. pasiektų visišką operacinį kariuomenės divizijos pajėgumą ir įgyvendinti visuotinės gynybos principą. Gynybai skiriami valstybės biudžeto asignavimai per 2021–2024 m. laikotarpį išaugo daugiau nei dvigubai: nuo 1 109,3 mln. iki 2 429,3 mln. eurų. Svarbu, kad sparčiai didėjantis gynybos biudžetas būtų valdomas teisingai bei efektyviai ir užtikrintų sklandų valstybės saugumo stiprinimo prioritetų įgyvendinimą.
- ✓ **Viešojo valdymo institucinės sąrangos efektyvumas.** Viešojo valdymo institucinė sąranga turi užtikrinti efektyvų valstybės ir savivaldybės institucijų funkcijų paskirstymą ir vykdymą, racionalų valstybės biudžeto naudojimą, tačiau esamas strateginio planavimo reglamentavimas gali neužtikrinti tokias funkcijas vykdančių

juridinių asmenų nekomercinės veiklos skaidrumo bei rezultatyvaus pinigų panaudojimo siekiant užtikrinti konkrečių socialinių, strateginių ir politinių valstybės tikslų įgyvendinimo; neįvertintas savivaldybių vykdomų funkcijų pagrįstumas, funkcijų finansavimo sistema nemotyvuoja savivaldybių siekti geresnių veiklos rezultatų. Šiuo metu vykdomas valstybės perduotų savivaldybėms ir savarankiškųjų funkcijų vertinimas gali būti baigtas ne laiku, o jo rezultatai gali neužtikrinti tinkamų sprendimų dėl funkcijų teisinio reguliavimo ir finansavimo tobulinimo.

- ✓ **Valstybės valdomų įmonių veiklos reguliavimas.** Valstybės valdomų įmonių veiklos efektyvumo ir visuomenės bendrųjų tikslų siekimo dėmės neužtikrinimas gali turėti ilgalaikių neigiamų pasekmių visuomenei.

Visus metus stebėdami pokyčius šiose srityse ir pasikeitus aplinkybėms būsime pasiruošę peržiūrėti 2025 m. veiklos planą ir svarstyti galimybę įtraukti į jį naujus auditus ar vertinimus, kad galėtume kurti didžiausią pridėtinę vertę visuomenei ir inicijuoti šiuo metu svarbiausius viešojo sektoriaus pokyčius.

Finansinių auditų objektų aprašymai

1. Nacionalinis metinių ataskaitų rinkinys

Nacionalinį metinių ataskaitų rinkinį sudaro valstybės viešojo sektoriaus subjektų, visų savivaldybių viešojo sektoriaus subjektų, valstybės socialinių fondų, Privalomojo sveikatos draudimo fondo ir Pensijų anuitetų fondo į vieną viešojo sektoriaus subjekto ataskaitų rinkinį konsoliduoti duomenys apie finansinę būklę, veiklos rezultatus, pinigų srautus. Kartu su nacionaliniu metinių ataskaitų rinkiniu teikiami savivaldybių biudžetų vykdymo duomenys ir informacija apie valstybės skolą.

2. Valstybės metinių ataskaitų rinkinys

Valstybės metinių ataskaitų rinkinį sudaro valstybės pažangos ataskaita, valstybės metinių finansinių ataskaitų rinkinys ir valstybės metinių biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys.

Valstybės pažangos ataskaita apima Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko pranešimą, informaciją apie artimiausio laikotarpio Vyriausybės veiklos prioritetus, Valstybės pažangos strategijoje nustatytą valstybės vystymosi kryptį ir jų vertinimo rodiklių reikšmių, Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų valstybės veiklos srityse siekiamų pagrindinių pažangos uždavinių ir jų vertinimo rodiklių, kurie nustatyti Nacionaliniame pažangos plane, reikšmių, Vyriausybės programoje nustatytą valstybės veiklos gairių ir jų vertinimo rodiklių reikšmių pasiekimą atitinkamais finansiniais metais ir kitą susijusią informaciją pagal valstybės veiklos sritis.

Viešojo sektoriaus subjektų grupę, kai rengiamas valstybės metinių ataskaitų rinkinys, sudaro visi (iki 500) valstybės viešojo sektoriaus subjektai.

3. Privalomojo sveikatos draudimo fondo metinių ataskaitų rinkinys

Privalomojo sveikatos draudimo fondas – tai išteklių fondas, skirtas įstatyme nustatytais pagrindais ir sąlygomis kompensuoti privalomuoju sveikatos draudimu apdraustų asmenų sveikatos priežiūrą.

Fondo metinių ataskaitų rinkinys sudarytas iš Valstybinės ligonių kasos ir teritorinių ligonių kasų ataskaitų duomenų.

4. Valstybės socialinių fondų metinių ataskaitų rinkinys

Valstybės socialinių fondų metinių ataskaitų rinkinį sudaro Valstybinio socialinio draudimo fondo metinių ataskaitų rinkinys, Garantinio fondo metinių ataskaitų rinkinys ir Ilgalaikio darbo išmokų fondo metinių ataskaitų rinkinys.

Valstybinis socialinio draudimo fondas – tai išteklių fondas, skirtas pensijų, ligos, motinystės, nedarbo ir nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui finansuoti, valdyti ir administruoti. Fondo metinių ataskaitų rinkinys sudarytas iš Valstybinio socialinio fondo valdybos ir teritorinių skyrių ataskaitų duomenų.

Garantinis fondas – išteklių fondas, skirtas užtikrinti garantijas darbuotojams (jiems skiriant ir mokant išmokas) jų darbdaviui tapus nemokiam. Šio fondo pinigais kompensuojamos Užimtumo įstatyme numatytos išmokos savarankiškai dirbantiems

asmenims, subsidija darbo užmokesčiui, Vyriausybei paskelbus ekstremaliąją situaciją ar karantiną, taip pat gali būti finansuojamos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės.

Ilgalaikio darbo išmokų fondas – išteklių fondas, skirtas asmenų papildomoms finansinėms garantijoms užtikrinti mokant ilgalaikio darbo išmokas tais atvejais, kai asmenų darbo santykiai pagal nutraukiamą darbo sutartį su Lietuvos Respublikos jurisdikcijoje esančiu darbdaviu atleidimo iš darbo dieną nepertraukiamai tęsiasi daugiau negu 5 metus ir kurie yra atleisti iš darbo darbdavio iniciatyva be darbuotojo kaltės. Šio fondo pinigais gali būti finansuojamos ir aktyvios darbo rinkos politikos priemonės.

5. Pensijų anuitetų fondo ataskaitų rinkinys

Pensijų anuitetų fondas – išteklių fondas, skirtas pensijų anuitetų mokėjimo veiklai vykdyti. Pensijų anuitetų mokėtojo (Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos) veiklos tikslas yra užtikrinti pensijų anuitetų mokėjimą jų gavėjams iki gyvos galvos, siekiant jiems didžiausios naudos ir fondo asignavimus valdant skaidriai, tvariai.

6. Valstybės gynybos fondo ataskaitų rinkinys

Valstybės gynybos fondas – pinigų fondas, skirtas kaupti valstybės piniginiams ištekliams, kuriais būtų užtikrinami itin skubūs prioritetinių valstybės gynybinių pajėgumų ir civilinės saugos stiprinimo poreikiai, siekiant Valstybės gynybos fondo įstatyme nustatytų tikslų.

2025 m. planuojamų baigti atitikties auditų objektų aprašymai

1. Asignavimų ministerijų valdymo programoms panaudojimas

Ministerijų valdymo programos rengiamos nuo 2022 m., įgyvendinant strateginio planavimo ir biudžeto formavimo pertvarką. Šiose programose planuojamos ministerijų veiklos organizavimui ir vykdymui užtikrinti skirtos išlaidos (darbo užmokesčio ir socialinio draudimo, prekių ir paslaugų įsigijimo, darbdavių socialinių pašalpų, materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimo išlaidos). 2023 m. joms skirta 256,3 mln. Eur valstybės biudžeto asignavimų, kurie, lyginant su 2022 m., padidėjo 11 proc. (2022 m. buvo 230,5 mln. Eur). Svarbu, kad ministerijų valdymo išlaidos būtų naudojamos laikantis teisės aktų reikalavimų ir siekiant efektyvių veiklos rezultatų.

Audito metu vertinsime, ar ministerijų valdymo programoms skirti asignavimai panaudojami efektyviai ir laikantis teisės aktų reikalavimų. Analizuosime šių programų stebėsenos rodiklių pasiekimą, siejant su vykdomos veiklos efektyvumo didinimu.

2. Valstybės rezervo sudarymas, kaupimas, tvarkymas ir administravimas

Valstybės rezervas – vienas valstybės saugumo garantų, skirtas civilinės saugos sistemos funkcionavimo ir nukentėjusių gyventojų būtiniesiems poreikiams tenkinti ekstremaliųjų situacijų ar krizės metu ir jų padariniams likviduoti. Vienas Nacionalinio saugumo strategijoje nurodytų uždavinių – nustatyti tvarius valstybės rezervo kaupimo principus ir kriterijus, įdiegti inovatyvius jo administravimo sprendimus, užtikrinti reikiamą valstybės rezervo kaupimą. Sudėtinga geopolitinė situacija ir didėjanti įvairių grėsmių kilimo rizika didina šio uždavinio įgyvendinimo svarbą ir valstybės rezervo aktualumą.

Audito metu vertinsime, ar valstybės rezervo sudarymas, kaupimas, tvarkymas ir administravimas įgyvendinamas laikantis nustatytų reikalavimų ir užtikrina, kad kaupiamos atsargos atitiktų valstybės poreikius, o išaugus konkrečių išteklių būtinybei valstybė turėtų efektyvų būdą jais apsirūpinti.

2025 m. planuojamų baigti veiklos auditų objektų aprašymai

1. Lietuvos Respublikos piliečių rengimas pilietiniam pasipriešinimui

Pilietinis pasipriešinimas – svarbi visuotinės gynybos dalis. Parengimo pilietiniam pasipriešinimui klausimas tapo kaip niekad aktualus blogėjant saugumo situacijai regione ir pasaulyje. Seimas 2022 m. gegužės mėn. patvirtino Nacionalinę darbotvarkę „Lietuvos Respublikos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui strategija“. 2023 m. rugsėjo mėn. Vyriausybė patvirtino šios darbotvarkės 2023–2025 m. įgyvendinimo planą, kurio priemonėms vykdyti iš viso numatoma skirti apie 114 mln. Eur (2023 m. – beveik 32 mln. Eur; 2024 m. – 38,8 mln. Eur; 2025 m. – 43,4 mln.).

Su pilietine veikla siejamų rizikų vertinimą matuojantis rodiklis – pilietinės galios indeksas – 2022 m. siekė 35,9 balo iš 100 galimų. Tai mažiausia reikšmė nuo 2017-ųjų, kai indeksas siekė 37 balus. 2022 m. apklausos rezultatai rodo, kad visuomenei trūksta informacijos ir žinių, kaip ji galėtų prisidėti prie šalies gynybos ir įvairių iniciatyvų šioje srityje įgyvendinimo. Būtina spartinti piliečių parengimą ir užtikrinti, kad jų švietimo, įsitraukimo ir rengimo sistema atlieptų Valstybės gynybos plane numatytų tikslų įgyvendinimą. Piliečiams turi būti suteikiamos reikiamos žinios apie pasirengimą valstybės gynybai, ugdomi jų įgūdžiai ir valia priešintis bei būti pasirengusiems atlaikyti išorės grėsmes.

Vertinsime, ar suplanuotos ir vykdomos piliečių rengimo pilietiniam pasipriešinimui priemonės padidins visuomenės aktyvumą ir pasirengimą atlaikyti išorės grėsmes ir įsitraukti į šalies gynybą.

2. Lietuvos kariuomenės personalo komplektavimo ir karo prievolės administravimas

Pagrindinis Lietuvos Respublikos gynybos ramstis yra kariuomenė, todėl jos stiprinimas ir toliau turi likti aukščiausias prioritetas. Pagal gynybos politikos strategines nuostatas Lietuvos kariuomenė turi būti sukomplektuota taip, kad būtų pajėgi savarankiškai karinei gynybai ir veiksams kartu su NATO sąjungininkais. Šiandieninėje saugumo aplinkoje ji taip pat turi gebėti veikti nenuspėjamose hibridinio pobūdžio situacijose ir esant poreikiui remti civilines institucijas vykdant taikos meto užduotis. 2022 m. liepos mėn. pasirašytame parlamentinių politinių partijų susitarime dėl nacionalinio saugumo ir gynybos artimiausio laikotarpio sustiprinimo įsipareigota nuosekliai didinti privalomosios pradinės karo tarnybos karių skaičių, kuris leistų padidinti ginkluotai gynybai parengtų piliečių skaičių ir paspartinti aktyviojo kariuomenės personalo rezervo formavimą.

Lietuvos gynybos finansavimas 2022 m. pasiekė 2,52 proc. bendrojo vidaus produkto lygį. Palyginti su 2021 m. gynybos išlaidos išaugo beveik 50 proc. 2023 m. asignavimai Krašto apsaugos ministerijai yra 2 mlrd. Eur – tai yra daugiau kaip 20 proc. (beveik 351,6 mln. Eur) daugiau nei 2022 metais.

Augantis gynybos finansavimas sudaro prielaidas sparčiau plėtoti Lietuvos kariuomenės pajėgumus. Pagal Krašto apsaugos ministerijos duomenis, ne visiškai įvykdyti 2022 m. kariuomenės komplektavimo ir aktyviojo rezervo formavimo planai: 20 proc. mažiau nei planuota karo prievolinkų priimta į profesinę karo tarnybą ir 7 proc. mažiau nei planuota atvyko į privalomąją pradinę karo tarnybą, o kariuomenės aktyviajame rezerve buvo 7 proc. mažiau karo prievolinkų, nei buvo planuota.

Vertinsime, ar Lietuvos kariuomenės personalo komplektavimo ir karo prievolės administravimo sistema pasirengusi spartinti taikos meto Lietuvos kariuomenės struktūros užpildymą ir aktyviojo kariuomenės personalo rezervo suformavimą, kad jis būtų pakankamas karo meto Lietuvos kariuomenės struktūrai užpildyti.

3. Dirbtinio intelekto taikymas viešajame sektoriuje

Greita dirbtinio intelekto technologijų plėtra viešajame sektoriuje sudaro prielaidas įgyvendinti iniciatyvas, leidžiančias taupyti valstybės tarnautojų darbo laiką, gerinti paslaugų efektyvumą ir kokybę. Labai svarbu neatsilikti nuo pasaulinių tendencijų nustatant plėtos kryptis, diegiant dirbtinio intelekto technologijas, užtikrinant tinkamą teisinę aplinką ir infrastruktūrą. Mokslinių tyrimų duomenimis, pasaulyje galima sutaupyti šimtus milijonų darbo valandų per metus; 5–7 metų laikotarpiu galima sutaupyti net 30 proc. valstybės tarnautojų darbo laiko.

Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos ir inovacijų (Sumanios specializacijos) 2021–2027 m. koncepcijos prioritete „Informacinės ir ryšių technologijos“ numatyta tema „Dirbtinis intelektas, didieji ir paskirstytieji duomenys, įvairiarūšė analizė, apdorojimas ir diegimas“. Vykdamas viešojo sektoriaus skaitmeninimo plėtrą yra įgyvendinami projektai, kurių apimtyje taikomos ir dirbtinio intelekto technologijos, tačiau nėra kaupiama informacija apie jau taikytas technologijas, jų apimtį projektuose ir vertę. Taip pat galima rizika, kad viešajame sektoriuje vykdyti dirbtinio intelekto projektus mokslo institucijoms ir verslui nėra patrauklu dėl rizikų pasiskirstymo tarp užsakovo ir tiekėjo, nepatrauklių finansavimų sąlygų, skaitmeninių duomenų stokos ir kt.

Audito metu vertinsime pasirengimą pritaikyti dirbtinį intelektą (technologinę infrastruktūrą, duomenų brandą ir žmogiškąjį kapitalą) ir jo teisinį reguliavimą, dirbtinio intelekto projektų įgyvendinimą viešajame sektoriuje. Auditas prisidės prie Izraelio AAI inicijuoto tarptautinio audito dėl dirbtinio intelekto naudojimo viešajame sektoriuje.

4. Valstybės informacinių išteklių infrastruktūros konsolidavimas

Suvienodinti valstybės informacinių išteklių valdymo procesai leidžia sumažinti jų įsigijimo ir palaikymo sąnaudas, sudaro prielaidas tinkamai išnaudoti pažangius IT sprendimus ir jų integralumo galimybes. Valstybės informacinių išteklių technologijų infrastruktūros konsolidavimas ir jos valdymo procesų optimizavimas pradėtas vykdyti 2018 metais.

ES paramos nacionalinio ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane „Naujos kartos Lietuva“ numatyta iki 2026 m. pabaigos baigti valstybės IT valdymo pertvarką. Jos tikslas – konsoliduoti valstybės informacinius išteklius, kad institucijų IT infrastruktūra, paslaugos ir procesai būtų valdomi centralizuotai, efektyviai ir saugiai.

Valstybės skaitmeninių sprendimų agentūros duomenimis, institucijos kasmet išleidžia daugiau nei 40 mln. Eur neefektyviai, decentralizuotai IT infrastruktūrai prižiūrėti, išaugus elektros kainoms, ši suma gali siekti ir 100 mln. Eur per metus. Svarbu, kad suplanuotas konsolidavimo procesas vyktų sklandžiai, centralizuotai teikiamos IT paslaugos atitiktų įstaigų poreikius, užtikrintų duomenų saugumą, efektyvų bendros valstybės informacinių išteklių infrastruktūros panaudojimą ir plėtrą. Steigiant valstybės duomenų centrus svarbu, kad sukurti ir kuriami pajėgumai būtų panaudojami tinkamai ir nešėtų investicijų grąžą.

Audito metu vertinsime valstybės informacinių išteklių infrastruktūros konsolidavimo ir jos valdymo procesų optimizavimo eigą, duomenų saugumo užtikrinimą, išteklių panaudojimo efektyvumą pertvarkos tikslams pasiekti.

5. VĮ Turto banko veikla teikiant valstybės nekilnojamojo turto valdymo ir priežiūros paslaugas

Valstybė turėtų turėti nekilnojamojo turto tiek, kiek jo reikia jos funkcijoms atlikti, ir šis turtas turi būti valdomas teisėtai ir efektyviai. VĮ Turto bankas patikėjimo teise valdo apie dešimtadalį (1,1 mln. m² ploto) valstybei priklausančio nekilnojamojo turto, iš kurio 718 tūkst. m² – centralizuotai valdomas administracinės paskirties nekilnojamas turtas. Centralizavimas užtikrintų spartesnę perteklinio šio turto atsisakymą, efektyvesnę panaudojimą, pastatų

energinio efektyvumo pagerinimą tinkamai planuojant ir įgyvendinant investicinius projektus. Centralizuotai valdomo turto plotas mažėja (nuo 2021 iki 2022 m. sumažėjo 4,3 proc.), tačiau VĮ Turto bankas 2022 m. metinėje veiklos ataskaitoje nurodo, kad geros ir labai geros būklės turtas sudaro apie 55 proc., o energinė klasė nenustatyta apie 40 proc. pastatų.

VĮ Turto bankas identifikavo, kad skirtinga įmonės vykdomų veiklų procesų logika kelia iššūkių juos standartizuojant. Procesų sudėtingumo ir nelankstumo problemas lemia veiklos teisinis reglamentavimas, vidiniai įmonės veiksniai ir organizacinė struktūra. Įmonės 2024–2027 m. veiklos strategijoje numatyta patobulinti veiklos procesus ir padidinti jų efektyvumą. Efektyvus procesų valdymas svarbus organizuojant skaidrius viešuosius nereikalingo valstybės nekilnojamojo turto pardavimo aukcionus, užtikrinant tinkamą perduoto valdyti patikėjimo teise ir perduotino turto priežiūrą, valdymą ir saugumą, administruojant bešeimininkį turtą.

Audito metu vertinsime, ar VĮ Turto banko veikla teikiant valstybės nekilnojamojo turto valdymo ir priežiūros paslaugas yra efektyvi, atsižvelgiant į valstybės keliamus tikslus ir didžiausią naudą visuomenei.

6. Finansinių priemonių (paskolų, garantijų, rizikos kapitalo investicijų) taikymas teikiant valstybės paramą

Finansinės priemonės – svarbi valstybės paramos verslui dalis teikiant paskolas, garantijas ir rizikos kapitalo investicijas, siekiant skatinti ilgalaikes investicijas ir verslo plėtrą, šalies ekonominį augimą ir konkurencingumo didinimą. Siekiant užtikrinti bendrą finansavimo strategiją ir efektyvesnį išteklių panaudojimą, 2023 m. finansines priemones teikusios įstaigos buvo konsoliduotos į vieną, UAB ILTE tapus vienintele finansų įstaiga, turinčia nacionalinės plėtros banko statusą. Rengiamų priemonių vertė sudaro apie 2,8 mlrd. Eur, iš jų 1 mlrd. Eur yra planuojama papildoma investicijų suma paskoloms verslui atnaujintame ES paramos nacionaliniame ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane „Naujos kartos Lietuva“.

Finansinės priemonės ypač aktualios įgyvendinant strateginius šalies tikslus tose srityse, kurių finansavimas rinkos sąlygomis yra nepakankamas ir (ar) neoptimalus, vengiant šių priemonių ir subsidijų taikymo tai pačiai tikslinei grupei panašaus pobūdžio investicijoms. Vienas iš finansinių priemonių tikslų – smulkaus ir vidutinio verslo konkurencingumo didinimas. Lietuvos banko tyrimo duomenimis, įmonėms aktuali yra finansavimo šaltinių prieinamumo problema, o kredito prieinamumo įmonėms rodiklis atsilieka nuo kitų ES šalių. Siekiant didinti energetinį efektyvumą, Lietuvos ilgalaikės pastatų renovacijos strategijoje numatyta iki 2050 m. atnaujinti per 30 tūkst. daugiabučių namų (74 proc. visų), iki 2029 m. investuoti 2,35 mlrd. Eur. Siekiant šio tikslo vienas iš veiksmų – finansinių priemonių veiksmingumo didinimas.

Audito metu vertinsime finansinių priemonių plėtrą ir jų valdymo efektyvumą.

7. Aktyvaus senėjimo skatinimas

Aktyvus vyresnio amžiaus žmonių įsitraukimas į visuomenės gyvenimą ir darbo rinką yra būtinas siekiant užkirsti kelią ilgalaikėms ekonominėms ir socialinėms pasekmėms. Tinkamai parengtos ir įgyvendintos priemonės, orientuotos į dabartinius vyresnio amžiaus gyventojus, kartu su ilgalaikiais planais, skirtais būsimosioms kartoms, yra esminės siekiant užtikrinti visų kartų gerovę. Investicijos į vyresnio amžiaus žmonių socialinę įtrauktį ir sveikatą gali padėti išvengti ateityje kylančių problemų, susijusių su visuomenės senėjimu. Tai suteiks galimybę Lietuvai išlaikyti tvarias socialines ir ekonomines struktūras, kuriant aplinką, kurioje vyresnio amžiaus žmonės bus vertinami kaip aktyvūs visuomenės nariai.

Aktyvaus senėjimo skatinimas Lietuvoje itin aktualus atsižvelgiant į sparčiai kintančią demografinę situaciją. 65 metų ir vyresnių asmenų santykis su 15–64 metų amžiaus gyventojais beveik padvigubės: nuo 32 asmenų, kuriems 65 metai ir daugiau/100 asmenų 2022 m. iki beveik 60 asmenų 2050 metais. Vyresnio amžiaus darbuotojų (55–64 metų) dalis dirbančiųjų populiacijoje turėtų išaugti nuo 23 proc. 2022 m. iki 26 proc. 2050 m. Nacionaliniame pažangos plane 2021–2030 m. senyvo amžiaus žmonių gerovės pažangai matuoti numatytas rodiklis „Vyresnio amžiaus žmonių (65 metų ir daugiau) skurdo rizikos lygis“ reikšmingai negerėja (2023 m. 36,1 proc., 2018 m. 37,7 proc.).

Audito metu vertinsime, ar vykdomos priemonės efektyviai sprendžia vyresnių žmonių įtraukimo į darbo rinką ir visuomenės gyvenimą problemas, ar ilgalaikės strategijos sudaro sąlygas aktyviam senėjimui būsimų vyresnių žmonių kartoms, skatindamos jų socialinę įtrauktį ir gerovę ateityje. Auditas prisidės prie Izraelio AAI inicijuojamo tarptautinio audito visuomenės senėjimo tema.

8. Užsienio reikalų ministerijos veikla

Užsienio reikalų ministerija, formuodama ir įgyvendindama Lietuvos užsienio politiką, diplomatinėmis priemonėmis turi užtikrinti valstybės suverenitetą ir saugumą, tvarią ilgalaikę valstybės raidą ir piliečių gerovę, ginti teisėtus Lietuvos piliečių lūkesčius užsienyje, prisidėti prie eksporto skatinimo ir investicijų į šalį pritraukimo. Tinkamas ministerijos veiklos organizavimo procesas turėtų sudaryti sąlygas sklandžiai ir koordinuotai įgyvendinti Lietuvos užsienio politiką, užtikrinant valstybės funkcijų ir piliečių lūkesčių efektyvų tenkinimą.

Esant dabartinei geopolitinei situacijai, Užsienio reikalų ministerijos veikla ir organizavimas turi būti itin efektyvūs dėl regioninės įtampos ir tarptautinio saugumo iššūkių. Ministerijai būtina greitai ir veiksmingai reaguoti, užtikrinti bendradarbiavimą su tarptautiniais partneriais, nuolat stebėti įvykius ir teikti paramą Lietuvos piliečiams užsienyje, užtikrinti sklandžią konsulinę veiklą ir tinkamai pasirengti Lietuvos pirmininkavimui 2027 m. ES Tarybai.

Audito metu vertinsime, ar ministerijos veiklos organizavimas sudaro galimybes užtikrinti efektyvų ir rezultatyvų jos funkcijų vykdymą.

9. Švietimo skaitmeninė transformacija

Diegiant skaitmeninėmis technologijomis grįstas švietimo inovacijas, Lietuva siekia užtikrinti kokybišką ir prieinamą švietimą. Švietimo skaitmenizavimo svarba atspindi ir Lietuvos strateginiuose tiksluose. Nacionaliniame pažangos plane 2021–2030 m. numatyta, kad būtinos investicijos į švietimo skaitmeninimą prisidės prie švietimo sistemos atsparumo ir atitiktis ateities poreikiams. Siekiant transformacijos švietimo skaitmeninime svarbu sukurti prieinamą skaitmeninį turinį ir sprendimus mokymui (-si), padidinti pedagogų skaitmenines kompetencijas ir sudaryti sąlygas švietimo sektoriuje diegti naujausias edukacines technologijas.

Švietimo skaitmeninimo plėtra yra įgyvendinama iš įvairių šaltinių, iš kurių svarbiausios – Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano priemonės. Vienas aktualiausių skaitmeninimo projektų – „Skaitmeninė švietimo transformacija („EdTech“)\", kuriam numatyta 34,6 mln. Eur. Taip pat savivaldybės pažangos planuose numato skaitmenines priemones įgyvendindamos „Tūkstantmečio mokyklų“ programą. Kasmet Švietimo, mokslo ir sporto ministerija iš valstybės biudžeto skiria finansavimą skaitmeninėms mokymo priemonėms įsigyti mokyklose. 2023 m. skirta 3,7 mln. Eur informacinių technologijų prekių ir paslaugų bei kompiuterinės techninės ir elektroninių ryšių įrangos įsigijimui ir 6,2 mln. Eur savivaldybių mokykloms informacinėms ir komunikacinėms technologijoms diegti ir naudoti. Prie mokyklų skaitmenizacijos finansiškai prisideda ir pačios savivaldybės.

Audito metu vertinsime, ar rezultatyviai ir efektyviai panaudojami asignavimai švietimo skaitmeninei plėtrai.

10. Užsieniečių vaikų integracija į bendrojo ugdymo sistemą

Užsieniečiai Lietuvos Respublikoje yra lygūs pagal įstatymus, neatsižvelgiant į jų lytį, rasę, tautybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras. Švietimo įstatyme nustatyta, kad kiekvienas užsienietis, turintis teisę nuolat ar laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, turi teisę mokytis, įgyti išsilavinimą ir kvalifikaciją.

Kintanti politinė ir ekonominė pasaulio situacija lėmė imigracijos srautų augimą Lietuvoje ir visoje Europos Sąjungoje. Nuo 2021 metų mokinių užsieniečių Lietuvoje skaičius didėja: 2021–2022 m. m. jų buvo 2 005 mokinių, 2022–2023 m. m. 11 003, 2023–2024 m. m. 11 524, 2024–2025 m. m. 12 648. Iš 2024–2025 m. m. mokinių 79 proc. sudarė vaikai iš Ukrainos, 11 proc. iš Baltarusijos.

2024 m. Europos Komisijos pateiktoje apžvalgoje apie vaikų iš Ukrainos įtraukimą į ES švietimo sistemą teigiama, kad vis dar išlieka iššūkiai: nuo neatidėliotinos priegios prie išsilavinimo suteikimo naujai atvykusiems iki mokymosi tęstinumo užtikrinimo; kalbos barjeras; mokinių gerovės užtikrinimas ir tinkamo mokytojų personalo prieinamumas. Pabrėžiama būtinybė toliau stengtis rinkti tikslią informaciją apie vaikų iš Ukrainos situaciją ES švietimo sistemose, ypač atsižvelgiant į ribotus duomenis pagal amžiaus grupes.

Audito metu vertinsime, ar Lietuvos švietimo sistema užtikrina visų užsieniečių vaikų integraciją, kaip valdomi iššūkiai, susiję su galimu jų skaičiaus augimu didėjančios imigracijos sąlygomis. Auditas prisidės prie Lenkijos AAI inicijuoto tarptautinio audito „Privalomojo bendrojo ugdymo realizavimas užsienio vaikams iš Ukrainos teritorijos“.

11. Gyventojų perspėjimo užtikrinimas ir apsaugos statinių plėtra

Saugumo situacija regione ir pasaulyje reikalauja veiksmingų sprendimų, kad būtų pasirengta kritiniu momentu laiku informuoti gyventojus apie pavojus ir apsaugoti juos nuo galimų gamtinių katastrofų, technologinių avarijų sukeltų pasekmių ir galimų karinių konfliktų grėsmių. Lietuvoje esanti perspėjimo sistemos infrastruktūra gali negarantuoti patikimo gyventojų perspėjimo ir informavimo nelaimės atveju. Perspėjimo sirenomis pasiekama 57 proc. šalies gyventojų, 38 proc. Astravo atominės elektrinės poveikio zonos gyventojų.

Siekiant užtikrinti gyventojų apsaugą nuo jų gyvybei ir sveikatai pavojingų veiksmų, kurie galėtų kilti karo metu, 2022 m. gruodžio 8 d. priimtas naujos redakcijos Krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymas, kuriuo pakeistos nuostatos, susijusios su apsaugos statinių poreikio nustatymu, žymėjimu ir jų parengties organizavimu. Įgyvendinant šio įstatymo nuostatas vykdoma kolektyvinės apsaugos statinių plėtra ir naujai įstatymu numatytų priedangų tinklo kūrimas. Iki 2023 m. pabaigos šalyje buvo 3 220 priedangų, kurios galėjo apsaugoti tik 30 proc. gyventojų. Svarbu visus gyventojams apsaugoti skirtus statinius įtraukti į sąrašus ir užtikrinti tinkamą jų parengtį ekstremalių situacijų ir karo metu nuo gyventojų gyvybei ir sveikatai pavojingų veiksmų.

Audito metu vertinsime kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų tinklo kūrimą ir perspėjimo sistemos modernizavimą bei plėtrą.

2026 m. planuojamų baigti veiklos auditų objektų aprašymai

1. Inovacijų skatinimo sistema

Siekiant didinti šalies tarptautinį konkurencingumą, skatinamas mokslui imlaus verslo kūrimasis, mokslo ir verslo bendradarbiavimas, pažangiųjų technologijų ir inovacijų kūrimas, diegimas ir sklaida. Lietuva siekia iki 2030 m. patekti tarp 20 inovatyviausių šalių ir padidinti MTEP išlaidas verslo sektoriuje, palyginti su BVP, iki 1,3 proc. Lietuva 2023 m. pagal pasaulinį inovacijų indeksą „Global Innovation Index“ užėmė 34 vietą (2018 m. – 40 vieta). 2023 m. rodiklis dėl MTEP išlaidų verslo sektoriuje siekė 0,45 proc. (2018 m. – 0,39 proc.).

Vienas veiksnių, lemiantis sėkmingą mokslui imlaus verslo kūrimąsi ir vystymąsi, yra viešojo valdymo institucijų veiklos atvirumas, atsakingumas, efektyvus ir geros kokybės administracinių ir viešųjų paslaugų teikimas, administracinės naštos proporcingumas siekiamai naudai. 2022 m. buvo konsoliduotos inovacijų paramos agentūrų funkcijos ir įsteigta Inovacijų agentūra, siekiant užtikrinti nuoseklią, sistemingą ir aiškią pagalbą verslui sistemą, vienoje vietoje teikti verslui reikalingas paslaugas.

Audito metu vertinsime, ar Lietuvos inovacijų skatinimo sistema suteikia pagalbą verslui ir skatina inovacijas visuose verslo vystymo etapuose.

2. Energijos vartojimo efektyvumo tikslų pasiekimas

Efektyvus energijos vartojimas – vienas geriausių būdų didinti energijos tiekimo saugumą ir mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų išmetimą. Taip pat yra perėjimo prie efektyvaus išteklių naudojimo ekonomikos pagrindas. Efektyviai vartojant energiją mažinamas jos suvartojimas ir sąskaitos už elektros energiją. Efektyvus energijos išteklių ir energijos vartojimas – vienas svarbiausių ilgalaikių ES ir Lietuvos nacionalinių tikslų. 2021–2030 m. Lietuva turi išsikėlusį tikslą – sutaupyti 39,3 TWh ir sumažinti metinį energijos vartojimą nuo 64,74 iki 51 TWh. Šis tikslas susijęs su 2023 m. liepos mėn. Europos Tarybos sprendimu siekti ambicingesnių tikslų, t. y. iki 2030 m. ES lygmeniu 11,7 proc. sumažinti galutinės energijos suvartojimą, palyginti su 2020 metais.

Audito metu vertinsime, ar energijos vartojimo mažinimo priemonių įgyvendinimo eiga, tempas ir apimtis sudaro sąlygas pasiekti energijos taupymo tikslus 2030 metais.

3. Švietimo pagalba mokyklose

Lietuva, orientuodamasi į Europos švietimo politikos tikslus, siekia tobulinti specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) vaikų ugdymo kokybę, laikantis lygių galimybių, prieinamumo, švietimo kokybės užtikrinimo principų. Švietimo įstatymas numato, kad mokinių, turinčių SUP, ugdymą įgyvendina visos privalomąjį ir visuotinį švietimą teikiančios mokyklos. Nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojo Švietimo įstatymo pakeitimai, kurie numato, kad kiekvienam vaikui turi būti sudarytos sąlygos ugdytis artimiausioje ugdymo įstaigoje kartu su savo bendraamžiais ir mokyklos nebegalės atsisakyti priimti vaikus, turinčius SUP. Vienas pagrindinių aspektų, leidžiančių SUP vaikams sėkmingai integruotis į mokymosi procesą, yra švietimo pagalba, kuri suprantama kaip mokiniams, jų tėvams, mokytojams ir švietimo teikėjams specialistų teikiama pagalba, kurios tikslas – didinti švietimo veiksmingumą.

2024 m. apie 70 tūkst. (15 proc.) ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo mokinių turėjo SUP; apie 10 tūkst. (2 proc.) – negalią. 2023–2024 m. švietimo pagalbos užtikrinimui iš valstybės biudžeto skirta 300 mln. Eur.

Audito metu vertinsime, ar švietimo pagalba pakankamai prisideda prie visų SUP vaikų įtraukimo į sklandų švietimą procesą, o valstybės biudžeto asignavimai švietimo pagalbai panaudojami rezultatyviai.

4. Valstybės institucijų veiklos ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo veiksmingumas įgyvendinant šešėlinę ekonomiką mažinančias priemones

Europos Komisija ir Pasaulio banko mokesčių ekspertai pabrėžia šešėlinės ekonomikos masto problemą Lietuvoje ir ragina mažinti pridėtinės vertės mokesčio (PVM) atotrūkį, dėl kurio šalis praranda reikšmingas valstybės biudžeto pajamas (2021 m. buvo apskaičiuota 795 mln. Eur). 2021 m. patvirtintas šešėlinę ekonomiką ir PVM atotrūkį mažinančių veiksmų planas, kuriuo siekiama iki 2030 m. PVM atotrūkį sumažinti iki 10 procentų. Didžiausią plano dalį – apie 40 proc. – sudaro priemonės skaitmenizuotai duomenų analizei, pabrėžiama tarpinstitucinio bendradarbiavimo svarba. Sėkmingam rezultatų pasiekimui svarbu, kad Valstybinės mokesčių inspekcijos, Muitinės departamento, Valstybinės darbo inspekcijos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir kitų institucijų veikla būtų tikslingai nukreipta į rizikingiausias sritis, jas identifikuojant analizės instrumentų ir rizikingumo vertinimo priemonių pagrindu, o tarpinstitucinis bendradarbiavimas užtikrintų, kad laiku būtų keičiamasi duomenimis ir veiksmai būtų koordinuojami.

Audito metu vertinsime, ar valstybės institucijose taikomos analizės, rizikos vertinimo priemonės ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas užtikrina rizikingiausių sričių identifikavimą, tinkamus ir koordinuotus veiksmus ir yra rezultatyvūs mažinant šešėlinę ekonomiką ir PVM atotrūkį Lietuvoje.

5. Saugaus eismo gerinimo priemonių veiksmingumas

Siekiant saugoti gyvybes keliuose, ES lygiu patvirtinta 2021–2030 m. kelių eismo saugumo politika, Lietuvoje 2020 m. buvo patvirtinta Valstybinė eismo saugumo programa „Vizija 0“, kurios siekis – iki 2050 m. nė vieno žuvusiojo keliuose. Šiuo metu įgyvendinamos eismo saugumo priemonės nėra pakankamai veiksmingos ir tai rodo šios tendencijos: nors žuvusiųjų keliuose skaičius 2018–2023 m. sumažėjo nuo 173 iki 160, tačiau 2023 m. išaugo trečdaliu lyginant su 2022 m. (120); sunkiai sužeistų skaičius nuolat didėja nuo 2018 m. (165) iki 2023 m. (490); eismo įvykių skaičius nedaug kinta nuo 2018 m. (7 044) iki 2023 m. (6 874). Lietuva dėl įvykstančių eismo įvykių patiria ekonominę žalą. Transporto kompetencijų agentūra nustatė, kad 2020–2023 m. eismo įvykių sukelti nuostoliai šalies ekonomikai sudarė 566,16 mln. Eur.

Audito metu vertinsime, ar valstybės ir savivaldybių investicijos į eismo saugumo priemones yra rezultatyvios, ar šios priemonės planuojamos atsižvelgiant į eismo įvykių priežastis ir ar jų įgyvendinimas prisidės prie eismo įvykių ir žuvusių bei nukentėjusiųjų keliuose mažėjimo.

6. Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų fizinės apsaugos organizavimas

Saugumo situacija pasaulyje ir regione, Lietuvoje kasmet didėjantis kylančių ekstremalių įvykių ar situacijų, keičiančių įprastą visuomenės gyvenimą, skaičius didina viešojo saugumo užtikrinimo poreikį. Seimo nutarimu 2023 m. patvirtintoje Viešojo saugumo stiprinimo ir plėtros programoje nustatyta, kad būtina stiprinti nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų fizinę apsaugą, atsižvelgiant į aktualias grėsmes. Šie objektai dažnai yra kritinės infrastruktūros komponentai, kurių sugriovimas ar pažeidimas galėtų sukelti didelį ekonominių ir socialinių pasekmių. Tinkama infrastruktūros apsauga gali sumažinti nuostolius ir padėti išvengti krizių, leidžiant greičiau atkurti normalią veiklą po incidentų ir užtikrinti gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų tęstinumą. Dalies valstybei svarbių objektų fizinę apsaugą vykdo vidaus reikalų ministro valdymo srities įstaigos. Už kitų objektų fizinės apsaugos organizavimą atsakingi nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių vadovai. Svarbu, kad šių objektų fizinės apsaugos organizavimas (nustatyti reikalavimai, priežiūra ir kontrolė) užtikrintų apsaugos sistemų efektyvumą ir naudojamų apsaugos priemonių suderinamumą ir atitiktų nustatytoms grėsmėms.

Audito metu vertinsime, ar sprendimų ką būtina saugoti, kas turi saugoti ir kokio lygio apsauga reikalinga priėmimo procesas bei fizinės apsaugos organizavimo ir (ar) apsaugos paslaugų pirkimo priežiūra užtikrina tinkamą nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų fizinę apsaugą.

7. Sveikatos apsaugos srities informacinių išteklių valdymas

Tinkamas sveikatos apsaugos sektoriaus informacinių išteklių valdymas yra itin svarbus siekiant sveikatos priežiūros paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimo. Šiame sektoriuje veikiančios viešosios sveikatos priežiūros įstaigos naudoja ir kuria savo vidines informacines sistemas. Iki šiol nėra užtikrinama, kad dalis jų integruotųsi į bendrą e-Sveikatos sistemą įskaitant prisijungimą prie Išankstinės pacientų registracijos sistemos ir jos naudojimo intensyvumą. Lieka aktualios ir e-Sveikatos neoptimalios greیتaveikos, nepakankamo IS ir registrų duomenų mainų užtikrinimo, ne visų sistemoje saugomų duomenų pasiekiamumo specialistams ir pacientams problemos. Nuo 2024 m. informacinių technologijų priežiūros ir atnaujinimų sąnaudas sveikatos priežiūros įstaigos įtraukia į skaičiuojamas asmens sveikatos priežiūros paslaugų bazines kainas, todėl neefektyvus įstaigų informacinių sistemų naudojimas ir plėtra turi tiesioginės įtakos paslaugų kainai.

Audito metu vertinsime Sveikatos apsaugos ministerijos ir jos valdymo sričiai priskirtų institucijų ir kitų įstaigų informacinių išteklių valdymą, IT valdymo procesų brandą.

2025